

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2023

Kunnanhallitus 16.10.2023 § 126
184/02.05.01.00.01/2023

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevassa hakemuksessa.

Jos toimenpiteitä ei ole päätetty hakuajan loppuun mennessä, on hakemukseen merkittävä se, milloin valtuusto käsittelee ne ja mitkä toimenpiteet ovat. Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja.

Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitettyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan mennessä. Hakemukset tulee toimittaa tiistaihin 17.10.2023 klo 16.15 mennessä sähköpostiosoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi

Valmistelija ja lisätiedot: kunnanjohtaja Esko Rautiainen, puhelin 0401053001 tai sähköpostitse [esko.rautiainen\(at\)raakkyla.fi](mailto:esko.rautiainen(at)raakkyla.fi).

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hakea kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaista harkinnanvaraista korotusta 400 000 euroa ja perustelee hakemustaan seuraavasti:

Melkein kaikki Pohjois-Karjalan kunnat päättivät perustaa Siun Sote -nimisen hyvinvointikuntayhtymän ja siirtää sille järjestämisvastuun kaikista sote-palveluista vuoden 2017 alusta lähtien. Tuolloin ei tiedetty milloin ja minkälainen sote-uudistus tehdään valtakunnallisesti. Tietoa ei myöskään ollut tulevista oikeudellisista linjauksista palkkaharmonisoinnin osalta sen enempää kuin tulevasta järjestämislaista. Rääkkylä liittyi Siun Soten omistaja- ja jäsenkunnaksi vuoden 2019 alusta lukien.

Palkkaharmonisoinnin tasosta tai aikajänteestä ei aiemmin ole ollut normia tai oikeudellista tulkintaa, joten sitä ryhdyttiin tekemään keskiarvopalkkoihin. Oikeudellinen tulkinta muuttui siten, että harmonisointi on tehtävä kärkipalkkoihin mediaanipalkkojen sijaan. Tämän vuoden alusta perustetut hyvinvointialueet saavat kolme vuotta aikaa tehdä palkkaharmonisoinnin, jonka kustantaa valtio. Pohjois-Karjalan kuntien valtionosuudet vähentyvät pysyvästi ja ne siirtyvät perustetun hyvinvointialueen tuloksi.

Sote-uudistuksessa lukittiin kolme periaatetta: veronmaksajan ja kunnan taloudellinen tilanne ei saa uudistuksen yhteydessä muuttua ja hyvinvointialueet rahoitetaan kunnista siirtyvällä rahoituksella eli uudistus on valtiolle kustannusneutraali (määriteltiin jo edellisellä eduskuntakaudella) Tämä aiheutti sen, että valtionosuuksien laskentaan tulleet muutosrajoitin ja järjestelmä uudistuksen tasaus ovat näiden periaatteiden seuraus ja jakojäännös, mikä jyrää yksittäisen kunnan valtionosuuksien määräytymisessä alleen kaikki muut laskentatekijät Sote poistui kuntien kustannuksista, mutta tosiasiallisesti kummittelee valtionosuuksissa, eikä Rääkkylä ole voinut uudistukselle eikä sen seurauksille mitään.

Kunnan konsernitase on edelleen alijäämäinen ja alijäämän suuruus on 753 839 euroa. Pitkäaikaisia lainoja konsernilla on vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan edelleen 9 402 412 euroa.

Nämä tekijät yhteensä vaikuttavat siten, ettei kunnalla ole juurikaan tosiaasiallisia mahdollisuuksia investoida uuteen koulurakennukseen eikä muihin hyvinvoinnin ja elinvoiman kannalta tärkeisiin investointeihin. Alaskirjauksista johtuen varaa ei myöskään ole vajaakäyttöisten rakennusten purkamiseen.

Kurjistuva kehitys vaikuttaa negatiivisesti kunnan väestökehitykseen ja kunnan imagoon etenkin nuorempien ikäluokkien kohdalla ja kyseinen negatiivinen kierre on saatava katkaistuksi.

Kunnanhallitus valmistelee seuraavat rakenteelliset uudistukset valtuuston hyväksyttäväksi ja päätettäväksi niistä seuraavassa valtuuston kokouksessaan:

- supistaa käyttötalouden menoja siten, että vaikutus kunnan talouteen on + 125 000 €/ vuosi
- saneeraa omistamaansa vuokrataloyhtiötä yhteistyössä Aran kanssa (vaikutus kunnan talouteen 40 000 €/ vuosi)
- suorittaa ulkopuolisen arvioinnin omistamiensa tytäryhtiöiden ja emokunnan välisistä sopimuksista ja laskutuksista sekä ulkopuolisen työvoiman käytöstä ja tavoittelee sillä + 30 000 euron vaikutusta vuosittaiseen käyttötalouteen
- tarkistaa tuloveroprosenttiaan 1,00 prosenttiyksikköä vuonna 2025 (vaikutus kuntatalouteen +244 000 €/ vuosi)
- myy tarpeettomaksi käyneitä kiinteistöjään (vaikutus kuntakonsernin käyttötalouteen + 43 000 euroa), mutta vasta kolmen vuoden periodilla alaskirjauksista johtuen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti sillä lisäyksellä, että kunnanjohtajalla on oikeus täydentää hakemuksen perusteita.